

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 7.9.2011
KOM(2011) 539 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o zabezpečení dodávek energie a mezinárodní spolupráci – „Energetická politika EU:
jednání s partnery za našimi hranicemi“**

{SEK(2011) 1022 v konečném znění}
{SEK(2011) 1023 v konečném znění}

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o zabezpečení dodávek energie a mezinárodní spolupráci – „Energetická politika EU: jednání s partnery za našimi hranicemi“

Úvod

Bezpečná, udržitelná a konkurenceschopná energetika má zásadní význam pro hospodářství, průmysl a občany EU a je hlavním cílem politiky EU. K jeho dosažení potřebuje EU přiměřené nástroje, aby mohla jednat v rámci EU a prosazovat své zájmy ve vztahu k třetím zemím.

Vnější energetická politika EU je rozhodující pro dotvoření vnitřního trhu s energií. Zkušenosti ukázaly, že dvoustranné vztahy mezi jednotlivými členskými státy a třetími dodavatelskými či tranzitními zeměmi v oblasti energetiky mohou vést spíše k roztržštění vnitřního trhu než k posílení dodávek energie a konkurenceschopnosti EU. Regulační rámec, který je postupně zaváděn na úrovni EU, má významné důsledky pro partnerské země, například v oblasti předpisů o přístupu k sítím, zabezpečení dodávek a hospodářské soutěži. Vzhledem k lhůtě pro dotvoření vnitřního trhu s elektřinou a zemním plynem, kterou Evropská rada stanovila na rok 2014, je naléhavě nutné plně rozvinout jeho vnější rozměr.

Energetika je celosvětovou záležitostí. EU dováží více než 60 % svého zemního plynu a více než 80 % ropy. Potýká se s rostoucí soutěží o zdroje fosilních paliv, včetně konkurence ze strany rozvíjejících se zemí a samotných výrobců energie. Rostoucí počet obyvatel a zvyšující se životní úroveň by do roku 2030 mohly zvýšit celosvětovou poptávku po energii až o 40 %. Výroba a využití energie ohrožují klimatické systémy a rovněž životní prostředí a lidské zdraví. Zvyšování poptávky po energii žene vzhůru světové ceny, přináší mnohým energetickou chudobu a způsobuje spoušť v zemích, v nichž převládají fosilní paliva.

V této složité realitě musí EU zaujmout na mezinárodní scéně pevný, účinný a nestranný postoj v zájmu zajištění energie, kterou potřebuje, a současně podporovat volné a transparentní trhy s energií a přispívat k větší bezpečnosti a udržitelnosti výroby a využití energie. Mezinárodní řešení v odvětví energetiky jsou zapotřebí rovněž k dosažení cílů EU i globálních cílů týkajících se snižování světových emisí skleníkových plynů.

Od posledního sdělení Komise týkajícího se vnějších vztahů v oblasti energie¹ se změnil politický a právní rámec energetické politiky EU. Lisabonská smlouva stanoví jednoznačné cíle pro energetickou politiku EU, jež byly dále rozvinuty ve strategii Evropa 2020². Je zřejmé, že EU nemůže těchto cílů dosáhnout, aniž by se přitom náležitě zabývala vnějším rozměrem.

---

¹ KOM(2006) 590 v konečném znění.

² KOM(2010) 2020 v konečném znění.

EU musí místo toho stavět na síle svého trhu, rozšiřovat propojení mezi evropskou energetickou sítí a sousedními zeměmi³ a vytvářet širší regulovanou oblast přinášející prospěch všem. To bude vyžadovat především pravidelnou výměnu informací o mezivládních dohodách uzavřených a plánovaných členskými státy. Nejnovější příklady ukazují klady takového evropského přístupu.

Rada uznala potřebu nových iniciativ k rozvoji vzájemně prospěšných energetických partnerství s hlavními hráči týkajícími se všech témat společného zájmu, včetně energetické bezpečnosti, investic do udržitelnosti a ochrany životního prostředí, nízkouhlíkových technologií, energetické účinnosti a jaderné bezpečnosti. V tomto sdělení jsou navrženy konkrétní způsoby rozšiřování spolupráce v oblasti energetiky nad rámec pouhého fyzického zabezpečení dovozu. Toto sdělení je slučitelné s evropskou bezpečnostní strategií z roku 2003, kterou Evropská rada revidovala na svém zasedání v prosinci 2008⁴, a navazuje na ni.

Tato partnerství a působení EU na světových fórech, např. v rámci G-20, musí podporovat rovněž udržitelnější energetické politiky ve třetích zemích a současně zlepšit transparentnost trhů a zmírnit výkyvy na mezinárodních trzích a usilovat o to, aby byl světový trh s energií méně citlivý na šoky a narušení v oblasti dodávek. Tímto způsobem by politika měla pomoci posílit odolnost EU vůči vnějším událostem v energetice.

Ve svých vztazích s rozvojovými a nejméně rozvinutými zeměmi může EU významně přispět k hospodářskému rozvoji a zmírňování chudoby tím, že ve své rozvojové politice stanoví jako prioritu udržitelnou energii a přístup k ní. EU má jedinečné postavení k tomu, aby mohla prosazovat reformní opatření, rozvoj infrastruktury a udržitelné energetické politiky a zároveň se zabývat touto hlavní překážkou rozvoje.

Členské státy, Evropský parlament a občané EU opakovaně požadovali, aby EU vystupovala jednotně, pokud jde o vnější vztahy v oblasti energetiky. EU prokázala, že pokud vystupuje společně, může dosáhnout výsledků, jichž by nemohl žádný členský stát dosáhnout sám. Tyto silné stránky je nutno dále využívat a přeměnit je na systematický přístup. Jsou naléhavě zapotřebí další opatření k zvýšení soudržnosti opatření EU a členských států, a to v neposlední řadě kvůli významu energetiky v celkových politických a hospodářských vztazích EU s řadou třetích zemí.

Strategie Energie 2020⁵ určila jako jednu z hlavních priorit v příštích letech upevnění vnějšího rozměru energetické politiky EU. Toto poselství znovu zdůraznila Evropská rada na svém zasedání v únoru letošního roku. Cílem komplexního přístupu, který je navržen v tomto dokumentu, je naplnit tato očekávání.

V souladu s tím je v tomto sdělení navrženo dále rozvíjet vnější energetickou politiku s těmito prioritami:

- vybudovat vnější rozměr našeho vnitřního trhu s energií;

---

³ Kandidátské země, potenciální kandidátské země ze západního Balkánu a šestnáct sousedních zemí v rámci evropské politiky sousedství.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

a http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/reports/104630.pdf

⁵ KOM(2010) 639 v konečném znění.

- posílit partnerství pro zajištěnou, bezpečnou, udržitelnou a konkurenceschopnou energetiku;
- zlepšit přístup rozvojových zemí k udržitelné energii a
- lépe prosazovat politiky EU za jejími hranicemi.

1. BUDOVÁNÍ VNĚJŠÍHO ROZMĚRU VNITŘNÍHO TRHU EU S ENERGIÍ

Fungování trhu EU s energií závisí na vysokých objemech dovozu, a je tudíž závislé na volných a transparentních trzích. Pokud tyto trhy neexistují, je EU citlivá na politické a cenové výkyvy. Zabezpečení dodávek v jedné části závisí na jejich zabezpečení na celém trhu. Vnější energetická politika musí odrážet propojenost vnitřního trhu a vzájemnou závislost členských států EU.

1.1. Koordinace na vnitřním trhu: zvýšení vlivu EU a členských států

Značný dopad na rozvoj energetické infrastruktury a dodávky energie do EU mají dvoustranné dohody členských států se třetími zeměmi. Tyto dohody musí být zcela v souladu s právními předpisy EU.

Komise proto spolu s tímto sdělením navrhuje rozhodnutí, kterým se zřizuje mechanismus pro výměnu informací o mezivládních dohodách mezi členskými státy a třetími zeměmi v oblasti energetiky. Navrhovaný mechanismus, jenž je reakcí na žádost Evropské rady⁶, rozšíří a doplní oznamovací postup, který se již vztahuje na dohody o dodávkách zemního plynu⁷. Poskytne strukturovaný nástroj pro výměnu informací na úrovni EU před zahájením jednání se třetími zeměmi i posléze.

Komise je mimoto připravena poskytovat právní podporu členským státům, které sjednávají dohody, jež se přímo dotýkají právních předpisů v oblasti vnitřního trhu⁸. Ve zvláštních případech může Komise před podepsáním budoucí mezivládní dohody provést předběžné posouzení její shody s právem EU.

K usnadnění rozsáhlých infrastrukturních projektů týkajících se napojení sítě EU na třetí země, zejména země, v nichž panuje politická, obchodní či právní nejistota, je nutno lépe využívat pákový efekt vnitřního trhu EU s energií. Přístup EU může pomoci tato rizika snížit. Mandát EU k vyjednávání může být nezbytný v případě, mají-li dohody velký vliv na cíle energetické politiky EU a existuje-li jednoznačná společná přidaná hodnota EU. Příkladem přínosů opatření na úrovni EU pro energetickou bezpečnost je Radou nedávno schválené pověření⁹, kterým se Komise zmocňuje k jednání o dohodě s Ázerbájdžánem a Turkmenistánem o soustavě transkaspických plynovodů. Do budoucna by se dalo uvažovat

⁶ Závěry ze zasedání Evropské rady dne 4. února 2011 (EUCO 2/11).

⁷ Nařízení (EU) č. 994/2010. Smlouva o Euratomu mimoto stanoví předchozí oznámení a ověření dvoustranných dohod uzavřených členskými státy v této oblasti. U obchodních smluv o dodávkách jaderného materiálu uzavřených veřejnými podniky v EU Smlouva o Euratomu vyžaduje, aby jednou ze stran těchto smluv byla Zásobovací agentura Euratomu a aby hrála aktivní úlohu při zabezpečování dodávek jaderného paliva.

⁸ Jak se již úspěšně uskutečnilo během sjednávání mezivládní dohody o plynovodu Nabucco a při jednáních mezi Polskem a Ruskem týkajících se plynovodu Jamal.

⁹ Dosud nebylo schváleno s konečnou platností.

o využití podobného přístupu k vytvoření rámce, který by poskytl náležitý právní a politický základ pro dovoz elektřiny z obnovitelných zdrojů z jižního Středomoří.¹⁰

Hlavní následná opatření:

- Vytvoření mechanismu pro zajištění větší transparentnosti a výměny informací o dvoustranných energetických dohodách členských států se třetími zeměmi.
- V případě potřeby sjednání dohod se třetími zeměmi na úrovni EU za účelem dosažení hlavních cílů EU, například k usnadnění rozsáhlých infrastrukturních projektů.

1.2. Integrace sítě: diverzifikace zdrojů dodávek a tras

EU musí rozšířit a diverzifikovat propojení mezi evropskou sítí a sousedními zeměmi. Ve svém sdělení o „prioritách energetických infrastruktur do roku 2020 a na další období“¹¹ nastínila Komise plán pro integrovanou energetickou síť s přihlédnutím k hlavním propojením se třetími zeměmi.

Klesající produkce plynu v EU a obavy ohledně zabezpečení dodávek zemního plynu vyžadují nové dovozní plynovody a další infrastrukturu, např. terminálů LNG. Hlavní prioritou v oblasti infrastruktury je pro EU otevření jižního plynového koridoru – trasy pro dodávky pokrývající přibližně 10–20 % odhadované poptávky EU po zemním plynu – do roku 2020.

EU musí prokázat, že je připravena dlouhodobě jednat s regiony v oblasti Kaspického moře a na Blízkém východě, a to z politického i hospodářského hlediska. Musí rovněž napomoci hlavním dodavatelským zemím, jako je Ázerbájdžán, Turkmenistán, Irák a další země, zejména v oblasti střední Asie, při účinném a udržitelném rozvoji jejich energetiky a s ní související struktury obchodu a investic s EU.

Jako součást jižního koridoru musí navrhovaná dohoda mezi EU, Ázerbájdžánem a Turkmenistánem o transkaspické přepravě zemního plynu a infrastruktuře připravit půdu pro výstavbu fyzické infrastruktury pro dodávky turkmenského zemního plynu přes Kaspické moře.

Přibližně 20 % dodávek zemního plynu do EU prochází přes Ukrajinu. EU musí podporovat snahy o obnovu ukrajinské plynárenské přepravní soustavy a současně o zvýšení transparentnosti a zlepšení právního rámce. Měla by usilovat o rychlejší začlenění Ukrajiny do Energetického společenství.

EU musí usilovat rovněž o navázání trojstranné spolupráce na politické i úřední úrovni s Ruskem a Ukrajinou v zájmu zajištění stálých a nepřerušovaných dodávek zemního plynu prostřednictvím východního koridoru.

V oblasti dodávek energie do EU se zvyšuje význam Středomoří, a to u fosilních paliv a potenciálně i u elektřiny z obnovitelných zdrojů. EU by se proto měla aktivněji zapojovat do podpory rozvoje energetické infrastruktury v tomto regionu.

¹⁰ Viz rovněž oddíl 1.3.

¹¹ KOM(2010) 677 v konečném znění.

V odvětví ropy má vysokou prioritu realizace Euroasijského koridoru pro přepravu ropy, který by poskytl přímý přístup ke kaspické ropě. Stabilita dodávek ropy ropovodem Družba by měla být námětem dialogu o energetice s Ruskem.

Hlavní následná opatření:

- Sledování provádění hlavních infrastrukturních projektů stanovených ve sdělení Komise o „prioritách energetických infrastruktur do roku 2020 a na další období“.
- Diverzifikace zdrojů dodávek zemního plynu i ropy a tras, včetně urychleného otevření jižního koridoru.
- Podpora dlouhodobé provozuschopnosti a nepřetržitého fungování stávající infrastruktury pro dodávky ropy a plynu na východě a podpora obnovy ukrajinské plynárenské přepravní soustavy do roku 2020.
- Rozvinutí třístranné spolupráce na politické i úřední úrovni s Ruskem a Ukrajinou v zájmu zajištění stabilních a nepřerušovaných dodávek plynu východním koridorem.
- Podpora spolupráce se zeměmi z jižního Středomoří na projektech v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, zejména v rámci středomořského solárního programu, se zahájením pilotních projektů týkajících se solárních systémů v roce 2011–2012.

1.3. Integrace trhu se sousedními státy: komplexní, avšak rozdílný přístup

Komise a vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku usilují o zvýšení spolupráce v oblasti energetiky¹² s partnery účastnicími se evropské politiky sousedství s cílem zlepšit integraci trhu a energetickou bezpečnost. Cílem je dosažení integrovaného trhu s energií se všemi zeměmi v sousedství na základě sblížování předpisů. Stávajících nástrojů EU by mělo být využito k podpoře nastavení rovných podmínek pro soutěžení dodavatelů uvnitř EU i za jejími hranicemi. K vytvoření vyvážených partnerství však bude zapotřebí rozdílný přístup odrážející ochotu jednotlivých zemí sblížovat svůj regulační rámec s EU a tam, kde to přichází v úvahu, zavedení určování ceny uhlíku jakožto jednoho z prvků pro nastavení rovných podmínek výrobcům elektřiny.¹³

Součástí vnitřního trhu EU již jsou země Evropského hospodářského prostoru (EHP) včetně Norska. Je nutno navázat spolupráci rovněž se Švýcarskem. Za prioritu je nutno považovat stávající jednání o dohodě, jejímž cílem je úplná integrace trhů s elektřinou, a uvážit by se mělo rovněž rozšíření těchto jednání na další oblasti, jako jsou obnovitelné zdroje energie a zemní plyn.

Pro většinu zemí sousedících s EU, které chtějí být součástí evropského energetického systému, je výchozím bodem Smlouva o Energetickém společenství. Po nedávném přistoupení Moldavské republiky a Ukrajiny má Energetické společenství potenciál k propojení trhu EU s devíti sousedními zeměmi. Jeho oblast působnosti by se měla postupně

¹² Společné sdělení „Nový přístup k sousedství, jež prochází změnami“, KOM(2011) 303.

¹³ Podmínky účasti třetích zemí v Agentuře pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) a v Evropské síti provozovatelů přenosových soustav a Evropské síti provozovatelů přepravních soustav (ENTSO) jsou spojeny s uplatňováním odpovídajících právních předpisů EU.

rozšiřovat a měla by být spojena s účinnějším prováděním a prosazováním a rovněž s konkrétní pomocí při reformě těchto trhů.¹⁴ Rozšíření Energetického společenství by bylo možno uvážit u zemí, jež s EU uzavřely dohodu o volném obchodu nebo plánují její sjednání a které projevíly ochotu a schopnost uplatňovat příslušné právní předpisy EU.

Turecko bude brzy napojeno na elektrickou rozvodnou soustavu EU a mohlo by se stát hlavním centrem pro obchodování s plynem a tranzitní zemí při dodávkách plynu do EU. Pokrok v jednáních o přistoupení Turecka ke Smlouvě o Energetickém společenství a postup směrem k otevření kapitoly o energetice v přístupových jednáních by pomohly prohloubit spolupráci a vytvořit pevný rámec pro přepravu plynu přes Turecko.

Hlavními rámci pro regionální dialog o energetice mezi EU a sousedními zeměmi na východě, které využívají rovněž podporu z programu EU INOGATE¹⁵, by měla být i nadále iniciativa z Baku a platforma pro energetickou bezpečnost v rámci Východního partnerství.

Zvláštní úsilí vyžaduje energetická situace v jižním Středomoří. Podle očekávání se má poptávka po energii v této oblasti do roku 2020 oproti stávající úrovni zdvojnásobit. Je zapotřebí bezodkladná reforma trhu k podnícení investic do čisté a účinné energie a nízkouhlíkových energetických technologií. Jako první krok je EU připravena spolupracovat na rozvoji „energetického partnerství EU–jižní Středomoří“, které se bude zaměřovat především na rozvoj energie z obnovitelných zdrojů.¹⁶ Slibné informativní rozhovory s partnery v tomto regionu, jako je Maroko a Alžírsko, naznačují, že se tato iniciativa setkala se zájmem a zasluhuje si důkladné prostudování.

Komise by spolu s členskými státy měla podporovat společné projekty vedené odvětvím za účasti všech sousedních zemí, a to v hlavních oblastech společného zájmu: elektřina z obnovitelných zdrojů, energetická účinnost a řízení poptávky s důrazem na výzkum a inovace, růst a zaměstnanost. Na podporu těchto projektů může Komise uvážit zlepšení podmínek, které zajišťuje směrnice o energii z obnovitelných zdrojů¹⁷, pokud jde o společné projekty se zeměmi, jež jsou členy Energetického společenství, a s ostatními třetími zeměmi, pokud to lze provést, aniž by došlo k porušení adicionality a snížení ambicí u cílů pro rozvoj energií z obnovitelných zdrojů v EU. Komise bude nadále podporovat účast sousedních zemí v iniciativách EU, jako jsou „Inteligentní města a obce“ a „Pakt primátorů“. EU by měla uvážit rovněž nabídnutí komplexních dvoustranných partnerství zemím, které mají zájem o další integraci.

Hlavní následná opatření:

- Ukončení jednání se Švýcarskem v souladu s přijatými směrnici pro jednání, přičemž cílem je úplná integrace trhů s elektřinou.
- Zvýšení spolupráce v oblasti energetiky se zeměmi, které se nacházejí v procesu přístupu k EU.

¹⁴ KOM(2011) 105 v konečném znění.

¹⁵ Program INOGATE podporuje spolupráci v oblasti energetických politik mezi EU a východní Evropou, Kavkazem a střední Asíí.

¹⁶ Jak bylo navrženo ve společném sdělení Komise a vysoké představitelky „Partnerství pro demokracii a sdílenou prosperitu s jižním Středomořím“, KOM(2011) 200 v konečném znění.

¹⁷ Směrnice 2009/28/ES.

- Prohloubení a prodloužení platnosti Smlouvy o Energetickém společenství na období po roce 2016 a zaměření se na její účinné provádění.
- Návrh partnerům na vytvoření regionálního energetického partnerství EU s jižním Středomořím, které se bude zpočátku zaměřovat na rozvoj trhu s elektřinou a s energií z obnovitelných zdrojů v těchto zemích, a to do roku 2020.
- Vybízení třetích zemí k provádění ambiciózních politik v oblasti energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů a určování cen uhlíku a současně zajištění rovných podmínek v odvětví energetiky.

1.4. Dialog EU a Ruska o energetice: od partnerství k integraci

Rusko má na evropském trhu s energií jedinečnou a důležitou úlohu. Naším společným cílem by mělo být větší sblížení těchto dvou trhů s energií, přičemž se uznává, že Ruská federace může optimalizovat sociálně-ekonomické přínosy plynoucí z vývozu energie a EU může na svém trhu s energií zvýšit konkurenceschopnost.

Naše spolupráce v oblasti energetiky vyžaduje nový a pevný právní základ. Jednání o nové dohodě mezi EU a Ruskem¹⁸ se proto musí zabývat zásadními tématy, jako je přístup ke zdrojům energie, energetickým sítím a vývozním trhům, ochrana investic, reciprocita, předcházení krizím a spolupráce, rovné podmínky a stanovování cen zdrojů energie. Nezbytná je rovněž právní jistota v jaderné oblasti, v níž se v současnosti připravuje dohoda o spolupráci mezi Euratomem a Ruskem v oblasti jaderné energetiky. V Pobaltí, kde je nutno synchronizovat síť pobaltských států s energetickým systémem Unie, by měla EU usilovat o uzavření technické dohody mezi EU, Ruskem a Běloruskem o pravidlech řízení elektrických sítí v regionu.

Dialog EU a Ruska o energetice vyžaduje větší spolupráci mezi členskými státy a Komisí. Tento dialog byl nedávno posílen podpisem dohody o zdokonaleném mechanismu včasného varování za účelem dalšího zlepšení koordinace v případě mimořádných situací v oblasti dodávek nebo poptávky, zřízením poradního sboru EU-Rusko pro zemní plyn a intenzivním jednáním o budoucím rozvoji infrastruktury, včetně regulačního rámce.

V návaznosti na toto úsilí určí společný energetický plán EU-Rusko možnosti dlouhodobé spolupráce. Tyto činnosti podpoří reformy trhu a pomohou zlepšit investiční klima v Ruské federaci pro energetické společnosti z EU. Měly by umožnit lepší koordinaci při jednáních o velkých infrastrukturních projektech, na nichž se podílí několik členských států nebo třetích zemí. Je nutno zintenzivnit dialog o jaderné bezpečnosti a v souladu s partnerstvím EU-Rusko pro modernizaci¹⁹ by se měla rozšířit spolupráce v oblasti výzkumu a inovací, energetické účinnosti a ostatních udržitelných energetických technologií.

Hlavní následná opatření:

- Jako prioritní záležitost zintenzivnění jednání o energetických aspektech nové dohody.

¹⁸ Cílem nové dohody mezi EU a Ruskem je vytvoření komplexního rámce pro spolupráci a nahrazení dohody o partnerství a spolupráci EU-Rusko, která je v platnosti od roku 1997.

¹⁹ Zahájeno na summitu EU-Rusko dne 1. června 2010.

- Urychlená realizace partnerství EU-Rusko pro modernizaci s konkrétními společnými projekty v oblasti čistých a účinných energetických technologií, výzkumu a inovací.
- Práce s Ruskem na plnění energetického plánu EU 2050.
- Uzavření technické dohody mezi EU, Ruskem a Běloruskem o technických pravidlech řízení elektrických sítí v Pobaltí.

2. POSÍLENÍ PARTNERSTVÍ PRO ZAJIŠTĚNOU, BEZPEČNOU, UDRŽITELNOU A KONKURENCESCHOPNOU ENERGETIKU

Jako významný spotřebitel a dovozce energie a poskytovatel technologií má EU zájem na vypracování energetických politik svých partnerů na celém světě. Je ve strategickém zájmu EU vytvořit stabilní a dlouhodobá partnerství s hlavními dodavateli a potenciálními novými dodavateli a rovněž se spotřebitelskými zeměmi, včetně rozvíjejících se ekonomik.

EU má jedny z nejvyšších standardů na světě co do transparentnosti a regulace trhu a rovněž vysokou úroveň jaderné bezpečnosti a bezpečnosti dodávek ropy a zemního plynu. Prostřednictvím mezinárodní spolupráce může EU pomoci ostatním zemím zvýšit jejich standardy.

2.1. Partnerství s dodavateli energie

Partnerství EU s hlavními dodavateli energie by měla být oboustranně prospěšná a měla by zohledňovat vzájemnou závislost. Měla by se zabývat širokou škálou témat, jako je spolupráce v oblasti regulace, zabezpečení a bezpečnost energie, výzkum a inovace, energetická účinnost, přístup na trh a ochrana investic, s využitím náležitých nástrojů spolupráce a dohod o spolupráci. Tato partnerství by se měla rozšířit rovněž na účinné využívání dostupných zdrojů a společné posuzování dlouhodobých výhledů v oblasti nabídky a poptávky po energii.

Kromě Ruska se může komplexní přístup lépe projevit ve stávající spolupráci s ostatními hlavními dodavateli uhlovodíků²⁰:

- Dlouhodobý dialog EU-Norsko o energetice na úrovni ministrů již usiluje o koordinaci energetických politik v širokém smyslu. Norsko, které je s EU spojeno prostřednictvím Evropského hospodářského prostoru, je hlavním partnerem Unie v široké škále oblastí týkajících se energetické politiky obecně a zabezpečení dodávek. Toto partnerství má potenciál pro další rozvoj a rozšiřování.
- Obdobně má Unie zájem na rozšíření spolupráce v oblasti energetiky s Alžírskem a na posunutí této spolupráce na vyšší úroveň. Obě strany hodlají dokončit bezodkladně svou práci na memorandu o porozumění týkajícím se energetiky, které může podpořit dvoustrannou spolupráci v oblasti energetiky nad rámec tradičních témat týkajících se obchodu se zemním plynem a ropou, a zejména se zaměřit na spolupráci v oblasti rozvoje energie z obnovitelných zdrojů a obchodu s touto energií.

---

²⁰ Na Rusko, Norsko a Alžírsko připadá 85 % dovozu zemního plynu do EU a téměř 50 % dovozu ropy do EU. Na země OPEC připadá přibližně 36 % dovozu ropy do EU.

- Energetické partnerství EU se Saúdskou Arábií nabízí podobně slibný potenciál k rozšíření rozsahu dvoustranné spolupráce mimo odvětví ropy.
- V návaznosti na pád Kaddáfího režimu je EU připravena rozšířit svou nabídku vytváření komplexních partnerství v oblasti energetiky se severoafrickými zeměmi také na Libyi. Budoucí spolupráce mezi EU a Libyí v oblasti energetiky by mohla obsáhnout řadu témat, včetně obnovitelné energie, řízení trhu s elektřinou a energiemi a snahu usnadnit plnou integraci Libye do struktur pro spolupráci v energetice na regionální úrovni a na úrovni EU – Středomoří. Kromě toho EU podpoří snahu evropských firem pomoci obnovení potenciálu země pro vývoz ropy a plynu.

EU má rovněž náležitě zavedenou spolupráci v oblasti energetiky s organizací OPEC a s většinou jejích členů. Spolu s těmito tradičními dodavateli má s ohledem na politiku EU v oblasti diverzifikace dodávek značný potenciál oblast Kaspického moře, střední Asie a Perského zálivu, stejně jako Arktická oblast a země jako Irák, Brazílie, Venezuela, Kanada a Nigérie a další afričtí producenti.

Středem těchto snah by měla být řádná energetická správa, včetně zásad iniciativy v oblasti transparentnosti těžebního průmyslu²¹, a postupné upouštění od neúčinného dotování fosilních paliv, které podporuje ne hospodárnou spotřebu, a rovněž příklon k udržitelným výrobním postupům, jako je omezování pálení zemního plynu při těžbě ropy.

Významné přispění zkapalněného zemního plynu (LNG) k dodávkám energie do EU a jeho základní dopad na světový trh se zemním plynem vyžaduje spolupráci s hlavními dodavateli jako je Katar, Austrálie, Trinidad a Tobago, a rovněž se stávajícími a budoucími hlavními spotřebiteli jako Japonsko, Čína a Indie s cílem zajistit větší transparentnost a pružnost světového trhu.

Cíle EU v oblasti nízkouhlíkového hospodářství vyžadují nový typ partnerství, pokud existuje potenciál pro dodávky energie z obnovitelných zdrojů. Partnerství se zeměmi, které vyrábějí a spotřebovávají biopaliva, jako je Brazílie, Spojené státy americké a další výrobci v Africe a Asii, by měla usilovat o prosazování požadavků na udržitelnost biopaliv a biokapalin. Partnerství by měla podporovat provádění opatření týkajících se energetické účinnosti.

Hlavní následná opatření:

- Prohloubení stávajících dialogů s hlavními dodavateli energie a rozšíření nových dialogů s rozvíjejícími se výrobci energie s cílem zahrnout do nich například energii z obnovitelných zdrojů a LNG.
- Větší zaměření se na řádnou energetickou správu a investice do energetiky, udržitelnou energetiku a energetickou účinnost ve všech dialozích.

²¹ Tato iniciativa podporuje lepší správu v zemích bohatých na zdroje prostřednictvím ověřování a úplného zveřejňování plateb společností a příjmů vlád plynoucích z ropy, zemního plynu a těžby nerostů.

2.2. Partnerství s průmyslovými zeměmi a rychle rostoucími ekonomikami

Dialog EU s ostatními velkými spotřebiteli energie, a to s průmyslovými zeměmi i rozvíjejícími se ekonomikami, by se měl zaměřit na vytvoření transparentních a předvídatelných světových trhů s energií, na podporu energetické účinnosti a nízkouhlíkové energetiky a na zvýšení úsilí v oblasti technologického výzkumu a inovací. Obzvláště důležitými tématy spolupráce jsou mezinárodní normy, označování výrobků (např. iniciativa EU Energy Star²²) a certifikace vzhledem k jejich významu při podpoře uvádění na trh a přístupu na trh, zavádění nízkouhlíkových technologií a přístupu k těmto technologiím. Náležitě příklady takovéto spolupráce se spotřebitelskými zeměmi představují konstruktivní dialogy, které již byly navázány s Čínou, Ruskem a USA.

Prostředkem k dosažení vysokého efektu technologické spolupráce jsou rozsáhlé mezinárodní projekty, například ITER. Příležitosti k mezinárodní spolupráci existují s ohledem na rozsah a oblast působnosti evropských průmyslových iniciativ v rámci strategického plánu pro energetické technologie²³. Činnosti EU, například Evropská síť demonstračních projektů pro zachycování a ukládání uhlíku, by měly být spojeny s příslušnými světovými iniciativami za účelem výměny osvědčených postupů a podpory zavádění těchto technologií. K udržení postavení Evropy v oblasti energetického výzkumu a inovací musí být technologická spolupráce s našimi partnery vzájemně výhodná, zejména pokud jde o přístup k výzkumným a vývojovým programům a rovněž rovné zacházení a ochranu práv k duševnímu vlastnictví.

Spolupráce se spotřebitelskými zeměmi musí reagovat rovněž na nově vznikající problémy. Uchovávání energie a elektřiny z obnovitelných zdrojů a jiné pokročilé aplikace v oblasti energetiky například vyžadují řadu surovin, včetně minerálů vzácných zemin, jejichž dodávky mají v současnosti zásadní význam. Kromě zajištění dostupnosti těchto materiálů a přístupu k nim je zapotřebí výzkum za účelem vývoje náhrad těchto surovin nebo k omezení jejich používání, což přináší nové nejistoty, pokud jde o zabezpečení dodávek, toxicitu a ekologickou zátěž. Tyto snahy by měla posunout kupředu koordinovaná opatření EU s ostatními zeměmi s vedoucím postavením v oblasti technologií, včetně USA a Japonska.

Pokud jde o průmyslové země, pro energetickou politiku EU je důležitý dialog EU-USA, především Rada pro energetiku EU-USA zřízená v roce 2009. V návaznosti na předchozí zkušenosti by se měl tento dialog ještě více zaměřit na podporu stabilních, spolehlivých a transparentních světových trhů s energií, na koordinaci regulačních režimů a výzkumných programů s cílem urychlit zavádění čistých a účinných energetických technologií a na vypracování společných norem. Aby bylo možno plně těžit z přínosů této spolupráce, musí obě strany spolupráci plně využívat a dále ji prohlubovat uvnitř stávajících rámců, jako je práce Transatlantické hospodářské rady mj. na podpoře e-mobility a úsilí Rady pro energetiku EU-USA o podporu inteligentních sítí a skladování energie.

Ve vnějším úsilí EU se musí náležitě odrážet významná úloha asijských zemí, jako je Japonsko. EU a Japonsko by měly posílit své společné aktivity v zájmu urychleného dosažení cílů v oblasti zabezpečení dodávek energie, udržitelnosti a bezpečnosti. Středem společných snah EU a Japonska by měly být výzkum a inovace v oblasti energetických technologií, stanovení mezinárodních norem, inteligentní sítě a jaderná bezpečnost.

---

²² www.eu-energystar.org
²³ KOM(2007) 723.

Čína je již nyní největším spotřebitelem energie na světě. Vzhledem ke skutečnosti, že podle předpokladů má více než polovina růstu světové poptávky po energii v příštích 25 letech pocházet z Číny a Indie²⁴, se rovnováha na trzích s energií rychle mění. To vyžaduje důraznou reakci ze strany EU s cílem řešit problémy, které to způsobuje.

V minulých letech byl úspěšně navázán dialog EU-Čína. Evropa i Čína mají velký zájem na zvyšování energetické účinnosti a zlepšení udržitelnosti v Číně a na zajištění rovných podmínek pro společnosti z EU. Témata budoucí spolupráce zahrnují energetickou účinnost, energii z obnovitelných zdrojů, čisté uhlí, zachycování a ukládání uhlíku, inteligentní sítě, výzkum jaderné syntézy a jadernou bezpečnost, a to s přihlédnutím rovněž k rychlé urbanizaci Číny.

Poptávka po energii se v rozvíjejících zemích zvyšuje nebyvalým tempem. Se zeměmi jako Indie nebo Brazílie by EU měla rozvíjet činnosti ve společném zájmu, jako je energetická politika a otázky regulace, stanovování norem a technologický výzkum a inovace, včetně v oblasti obnovitelné energie, udržitelných biopaliv, čistého uhlí, energetické účinnosti, inteligentních sítí a jaderné syntézy.

Hlavní následná opatření:

- Vyzvání USA, Japonska a dalších průmyslových partnerských zemí, aby spojily své úsilí s EU s cílem urychlit vypracování ambiciózních politik v oblasti nízkouhlíkových technologií a energetické účinnosti, včetně spolupráce v oblasti regulace, společných výzkumných a vývojových projektů, mobility výzkumných pracovníků a spolupráce týkající se účinnějších materiálů a norem pro kritické a nově vznikající technologie, jak už se s USA děje pod záštitou Rady pro energetiku EU-USA.
- Vypracování dlouhodobých plánů pro nízkouhlíkovou energetiku s hlavními partnery, jako jsou USA a Japonsko, na podporu technologické, výzkumné a průmyslové spolupráce.
- Navržení trojstranné iniciativy s Japonskem a USA týkající se výzkumu kritických materiálů pro použití v energetice, zejména v oblastech, v nichž existují velké technologické výzvy, jako je nahrazení vzácných zemin.
- Uplatňování zásady vzájemnosti ve vědecko-technické spolupráci EU související s energetikou, jak se předpokládá v rámci iniciativy Unie inovací²⁵; zlepšení spolupráce mezi energetickými laboratořemi USA a laboratořemi v EU, včetně Společného výzkumného střediska Komise.
- Vypracování společného přístupu EU a členských států vůči Číně, Indii, Brazílii a Jižní Africe na podporu politik a technologií v oblasti nízkouhlíkové energetiky a řízení poptávky a ke zlepšení stávajících dvoustranných dialogů s cílem zahrnout do těchto dialogů možnosti udržitelné modernizace a aspekty energetické bezpečnosti.

²⁴ Mezinárodní energetická agentura, světový energetický výhled z roku 2010.

²⁵ Stěžejní iniciativa strategie Evropa 2020.

2.3. Stálý a předvídatelný rámec pro obchod a investice

EU by měla i nadále zajišťovat, aby ve dvoustranných dohodách, jakož i v mnohostranných právních rámcích byly hlavní zásady obchodu a investic, jako je zákaz diskriminace a přístup na trh, a aby byly vymahatelné prostřednictvím účinných postupů řešení sporů. Tato pravidla by měla být sjednána tak, aby vyhovovala zvláštním vztahům v oblasti energetiky a zájmům jednotlivých zemí či skupin zemí.

Tyto zásady musí být doplněny pravidly týkajícími se vzájemného a rovnocenného přístupu ke zdrojům energie a energetickým sítím v těchto zemích a rovněž ochranou investic a sbližováním předpisů, pokud jde o politiky v oblasti stanovování cen, kritéria udržitelnosti a mechanismy pro předcházení krizím.

V dohodách EU o obchodu a investicích se vynakládá značné úsilí na vypořádání se s obavami, které jsou specifické pro energetiku, platí to i pro Smlouvu o energetické chartě a pro dohody v rámci WTO. Je třeba urychlit práci na uceleném a soudržném právním prostředí pro vztahy EU s hlavními dodavateli a tranzitními zeměmi v oblasti energetiky. To je zásadní pro další sbližování předpisů se sousedy EU.

V rámci procesu energetické charty se práce musí přeorientovat na hlavní oblasti jejího mandátu – tj. obchod, tranzit a ochranu investic. V zájmu zachování svého významu by měla Smlouva o energetické chartě mimoto usilovat o rozšíření členství na země v severní Africe a na Dálném východě. EU se domnívá, že by bylo vzájemně prospěšné, kdyby v tomto mnohostranném rámci hrálo plnohodnotnou úlohu Rusko.

EU musí současně prosazovat rovné podmínky pro investice do udržitelné energetiky tím, že se bude zabývat rostoucím počtem překážek obchodu a investic v tomto odvětví s využitím nástrojů strategie pro přístup na trh²⁶. Omezení a odstranění těchto překážek je důležité rovněž pro rozvojové země v zájmu zvýšení dostupnosti technologií a podpory dlouhodobých investic s náležitou ochranou investorů a odměňováním inovací, aby se přenos technologií a jejich zavádění staly skutečností. EU by se měla rovněž aktivně podílet na stanovování světových norem udržitelného obchodu a investic v oblasti zelené energie.

S ohledem na konkurenceschopnost průmyslu EU je zapotřebí větší soudržnost mezi energetickou politikou a průmyslovou politikou EU. Komise by měla usilovat o systematickou podporu a formální schválení účasti průmyslu EU v dialogích se strategickými partnery o energetice.

Hlavní následná opatření:

- Podpora Konference energetické charty při opětovném zaměření její práce na hlavní mandát konference v oblasti obchodu, tranzitu a investic a při rozšiřování její zeměpisné oblasti působnosti.
- Požadování systematické účasti průmyslu v dialogích EU se strategickými partnerskými zeměmi o energetice, a to i prostřednictvím zřízení tematicky zaměřeného obchodního fóra.

²⁶ KOM(2007) 183 v konečném znění.

2.4. Prosazování nejvyšších norem v oblasti bezpečnosti, zabezpečení a ochrany životního prostředí na celosvětové úrovni

Pravidla, která stanoví vysoké úrovně jaderné bezpečnosti v EU, by se měla odrazit ve vnějších strategiích, a to nejnaléhavěji s ohledem na jaderné elektrárny, které se nacházejí či plánují v blízkosti EU. Je nutno uvážit i opatření, která zajistí, aby takové jaderné elektrárny splňovaly nejvyšší úroveň jaderné bezpečnosti, kterou lze ověřit pomocí společných iniciativ v oblasti posuzování bezpečnosti a rizik.

Dvoustranné dohody Euratomu s většinou hlavních dodavatelů jaderného materiálu do EU umožňují přesun materiálu a přenos technologií na základě mezinárodních záruk. Tato práce dále pokročí s revizí dohod s Kanadou a Austrálií, sjednáním dohody s Jižní Afrikou a Ruskou federací a zahájením jednání s Čínou. Všechny nové dohody v oblasti jaderné energetiky by měly usilovat o dodržování nejvyšších mezinárodních norem v oblasti bezpečnosti a zabezpečení.

EU by měla zvýšit své úsilí v mnohostranných formátech, včetně v rámci Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE), s cílem zajistit, aby byly po celém světě právně závazné nejvyšší normy jaderné bezpečnosti. Z tohoto hlediska je zásadním prvkem zpřísnění úmluvy o jaderné bezpečnosti.

EU očekává, že třetí země budou dodržovat nejvyšší mezinárodní normy jaderné bezpečnosti a ochrany životního prostředí, pokud jde o energetické projekty, které se dotýkají EU, zejména soudržné a transparentní posuzování vlivů přesahujících hranice států na životní prostředí v EU.

EU je obdobně zavázána učinit z EU oblast osvědčených postupů v oblasti bezpečnosti těžby ropy a zemního plynu v pobřežních vodách. Komise připravuje konkrétní návrhy na podporu tohoto závazku v rámci EU i na mezinárodní úrovni. Cílem je zvýšení mezinárodních bezpečnostních norem, zejména v rámci skupiny G-20, Mezinárodní námořní organizace, OPEC a fóra mezinárodních regulačních orgánů.

Hlavní následná opatření:

- Rozšíření posuzování jaderné bezpečnosti na země sousedící s EU a posílení spolupráce v oblasti jaderné bezpečnosti k podpoře sbližování regulačního rámce a norem.
- Přezkum využívání dohod Euratomu a případně rozšíření jejich oblasti působnosti na otázky týkající se dodávek jaderného paliva, jaderného odpadu, bezpečnostních norem, jaderného výzkumu a finanční pomoci při technické spolupráci.
- Prosazování mezinárodních právně závazných norem jaderné bezpečnosti v mnohostranných jednáních, včetně v rámci MAAE.
- Usnadnění vytvoření fóra pro regionální spolupráci orgánů dohledu nad pobřežními vodami v návaznosti na zkušenosti s Fórem orgánů dohledu nad pobřežními vodami v Severním moři.
- Zřízení fóra s partnery ze Středomoří, kteří o to projeví zájem, s cílem aktivně prosazovat v této oblasti nejvyšší normy bezpečnosti těžby ropy a zemního plynu v pobřežních vodách.

– Řešení otázek týkajících se bezpečnosti v pobřežních vodách s producenty uhlovodíků v rámci OPEC.

3. ZLEPŠENÍ PŘÍSTUPU ROZVOJOVÝCH ZEMÍ K UDRŽITELNÉ ENERGII

Rostoucí počet obyvatel a zvyšující se poptávka po energii zejména v rozvíjejících se zemích přispívají ke kolísání cen energie, obavám v souvislosti s energetickou bezpečností a zvyšování emisí skleníkových plynů. Udržitelné energetické politiky, větší využívání nízkouhlíkových a energeticky účinných technologií a udržitelnější, transparentnější a nediskriminační rámec pro investice, včetně obnovitelné energie, přispějí k zlepšení přístupu k energii, k zajištění větší bezpečnosti dodávek a k snížení napětí na světových trzích s energií.

V současnosti nemá 1,4 miliarda osob po celém světě (většinou v subsaharské Africe a jižní Asii) přístup k elektřině a 2,7 miliardy osob se při vaření dosud spoléhá na tradiční používání biomasy. Nízká míra přístupu k spolehlivým dodávkám elektřiny představuje hlavní překážku hospodářského rozvoje, zatímco rozsáhlé používání palivového dřeva v tradičních kamnech a neudržitelné používání dřevěného uhlí způsobuje vážné zdravotní problémy a odlesňování.

Energetika hraje zásadní úlohu při plnění rozvojových cílů tisíciletí a je hlavní hnací silou vymycování chudoby a růstu podporujícího začlenění. Přesto je přístup k moderním energetickým službám i nadále jednou z hlavních výzev pro udržitelný rozvoj, a je proto hlavním prvkem rozvojových politik Komise²⁷.

Země s nízkými příjmy a nejméně rozvinuté země přispívají k světovým emisím skleníkových plynů pouze malým dílem. Například na Afriku s 15 % světového obyvatelstva připadají méně než 4 % světových emisí CO₂. Rozsáhlejší využívání zdrojů obnovitelné energie a vyšší energetická účinnost v těchto zemích přispějí k větší udržitelnosti jejich ekonomik, aniž by omezily hospodářské snahy nejchudších obyvatel světa. Revoluce v oblasti zelené energie v Africe by mohla zajistit místní pracovní místa a nové možnosti obstarání příjmů.

Na rozvojové ekonomiky má značný dopad kolísání cen ropy. Dopad budoucích šoků způsobených kolísáním ceny ropy může zmírnit elektřina z obnovitelných zdrojů, řízení poptávky po energii, větší transparentnost trhu a energetická účinnost. Prosazováním regionální integrace a obchodu s elektřinou, stejně jako spravedlivého a účinného stanovování cen, může EU pomoci zlepšit spolehlivost a dostupnost dodávek energie a přispět k udržitelnému růstu podporujícímu začlenění.

V Africe je nutno plně mobilizovat úsilí EU v zájmu dosažení cílů partnerství mezi EU a Afrikou v oblasti energetiky týkajících se přístupu k moderním energetickým službám, regionálního propojení a energie z obnovitelných zdrojů. Energetická iniciativa EU²⁸ se dále rozšíří a bude upravena s cílem zohlednit globální výzvy, jako je změna klimatu.

²⁷ SEK(2009) 534.

²⁸ Energetická iniciativa EU pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj, která představuje komplexní strukturu pro koordinaci rozvoje energetiky mezi členskými státy EU, byla zahájena na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu v roce 2002.

Zelená kniha Komise o rozvojové politice EU²⁹ zdůrazňuje, že hlavní hnací silou rozvoje je udržitelná energetika. EU má jedinečné předpoklady k tomu, aby rozvojovým zemím, zejména nejméně rozvinutým, poskytovala pomoc v oblasti energetiky. Je nutno vyvíjet další úsilí v zájmu úplného začlenění energetiky do činností v oblasti rozvoje a současně v dotčených zemích prosazovat komplexní energetické politiky, reformní opatření, příznivé investiční podmínky, rozvoj infrastruktury a energetickou účinnost.

Hlavní následná opatření:

- Zvýšení úsilí o dosažení cílů partnerství mezi EU a Afrikou v oblasti energetiky týkajících se spolehlivých a zabezpečených dodávek energie a většího přístupu k udržitelným energetickým službám, které byly schváleny ministry EU a Afriky ve Vídni v září 2010.
- Mobilizace opatření na regionální úrovni v rozvojových zemích, zejména v Africe, s cílem reformovat právní a regulační rámec za účelem vytvoření tržních podmínek, které přilákají investice soukromého sektoru a zlepší regionální obchod s energií.
- Uvolnění více zdrojů z rozvojové pomoci EU s cílem urychlit investiční projekty v malém měřítku zaměřené na zlepšení přístupu k energetickým službám ve venkovských oblastech i projekty ve větším měřítku zaměřené na zlepšení konkurenceschopnosti energetiky a zvýšení energetické bezpečnosti prostřednictvím propojení sítí a velkých projektů výroby energie.
- Začleňování energetiky do všech nástrojů rozvojové politiky EU a přizpůsobení programů podpory a finančních nástrojů zvláštním potřebám daného odvětví upřednostněním rozvoje kapacit a přenosu technologií, a to také prostřednictvím výzkumu a inovací, podněcováním decentralizované výroby energie z obnovitelných zdrojů, podporou soukromých iniciativ a maximalizací místní přidané hodnoty.
- Usnadnění přístupu nejméně rozvinutých zemí k financování opatření v oblasti klimatu, zejména příspěvkem k definici nového mechanismu čistého rozvoje, který bude více přizpůsoben potřebám v oblasti přístupu k energii a udržitelnému rozvoji, při jednáních o Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC).

4. LEPŠÍ PROSAZOVÁNÍ POLITIK EU ZA JEJÍMI HRANICEMI

Provedení výše uvedených strategií a priorit vyžaduje další opatření k zvýšení soudržnosti opatření EU a sblížení úsilí, včetně finančního, k sledování společných zájmů a priorit EU a členských států. To vyžaduje nový systém energetických partnerství s hlavními partnery EU.

4.1. Strategický přístup k energetickým partnerstvím

Komplexní systém energetických partnerství EU vyžaduje diferenciaci a pružnost, pokud jde o oblast působnosti, a nástroje přizpůsobené jednotlivým zemím či organizacím.

---

²⁹ KOM(2010) 629 v konečném znění.

V níže uvedené tabulce je znázorněno, jak by se měla přizpůsobit a diferencovat oblast naší spolupráce v oblasti energetiky podle různých druhů vztahů s našimi partnery (vztah založený na integraci trhů, vztah spotřebitele a dodavatele, vztah spotřebitele a spotřebitele) a jaké právní a politické nástroje by se měly využít. Je třeba mít rovněž na paměti, že řada zemí může spadat do více než jedné kategorie a že se povaha vztahu může postupem času vyvíjet.

	S našimi sousedy / partnery v oblasti integrace trhů	S našimi hlavními dodavateli energie a tranzitními zeměmi	S hlavními hráči v oblasti energetiky na celosvětové úrovni	S rozvojovými zeměmi
Oblast	Všechny záležitosti, na něž se vztahuje energetická politika EU	Široká škála záležitostí společného zájmu, jako je zabezpečení dodávek / poptávka, průmyslová spolupráce, otázky obchodu a investic...	Zaměření se na prioritní záležitosti jako výzkum a inovace, nízkouhlíkové technologie, energetická účinnost, normy ...	Strategie rozvoje založené na nízkých emisích, přístup k energii, politické a regulační rámce, podpora výroby a přenosu energie, obnovitelná energie...
Nástroje	Smlouva o Energetickém společenství	Strategické dialogy o energetice	Spolupráce <i>ad hoc</i> v oblasti energetiky	Spolupráce <i>ad hoc</i> v oblasti energetiky
	Nástroje v rámci evropské politiky sousedství, nástroje reakce na krizi a/nebo zvláštní dohody o partnerství a spolupráci zahrnující mimo jiné energetiku		Jiné použitelné nástroje	Nástroje v rámci rozvojové politiky EU a případně nástroje reakce na krizi
	Smlouva o energetické chartě			
Obchodní dohody				

EU v souladu s tím naváže dialog s každým z našich hlavních partnerů s cílem projednat vzájemná očekávání a zájmy, pokud jde o energetická partnerství.

4.2. Lepší koordinace mezi členskými státy

Soudržnější přístup EU a členských států již přináší výhody v rámci mnohostranných organizací v oblasti energetiky. To by však bylo možno posílit lepší koordinací mezi vnějšími strategiemi členských států. Za tímto účelem Komise zřídí strategickou skupinu pro mezinárodní spolupráci v oblasti energetiky, která bude složena ze zástupců členských států a příslušných útvarů EU, s podporou pravidelných společných přezkumů spolupráce EU se třetími zeměmi založených na dané zemi či regionu.

V rámci hlavních mezinárodních fór musí EU a její členské státy obvykle vystupovat jednotně. V těchto případech se plně uplatní zásada loajální spolupráce, včetně povinnosti zajistit jednotu při vnějším zastupování Unie. To je důležité zejména v rámci Mezinárodní energetické agentury (IEA), jakož i Mezinárodního energetického fóra (IEF), Mezinárodního partnerství pro spolupráci v oblasti energetické účinnosti (IPEEC) a Mezinárodní agentury pro obnovitelné zdroje energie (IRENA).

Jelikož se do stanovování priorit energetické politiky jednoznačněji zapojují skupiny G-8 a G-20, je důležité zajistit, aby byl slyšet názor EU na strategická témata, jako je bezpečnost těžby v pobřežních vodách, jaderná bezpečnost, kolísání cen ropy, správa trhu a dotování fosilních paliv.

Hlavní následná opatření:

- Zřízení strategické skupiny pro mezinárodní spolupráci v oblasti energetiky.
- Prosazování konkrétních opatření týkajících se bezpečnosti těžby v pobřežních vodách, jaderné bezpečnosti a strategií rozvoje založeného na nízkých emisích v agendě skupin G-8/G-20 v oblasti energetiky, a spolupráce se třetími zeměmi při řešení kolísání cen energií.
- Využití dalších synergií s prací Mezinárodní energetické agentury v oblasti energetických prognóz, při analýze trhu a technologické spolupráci.
- Zajištění aktivní účasti EU a její vedoucí úlohy v diskusi o světové energetické správě prostřednictvím její řádné účasti v příslušných mezinárodních energetických iniciativách a rámcích.

4.3. Optimalizace vnější pomoci EU v odvětví energetiky

Energetika je hlavní složkou programů vnější pomoci EU. Jednání o víceletém finančním rámci EU na období po roce 2013 umožňují zajistit, aby se opatření související s energetikou objevovala ve všech nástrojích EU v oblasti vnějších vztahů, a to tematických i zeměpisných, v souladu s prioritami stanovenými v tomto sdělení.

S cílem zamezit nežádoucímu překrývání snah by EU měla svou podporu více koordinovat s členskými státy a mezinárodními finančními institucemi, jako je Evropská investiční banka (EIB), Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), ostatní evropské rozvojové banky a Světová banka. EU bude usilovat o dosažení co největších synergií mezi různými evropskými příspěvky, jako tomu například bylo při financování krytu černobylského reaktoru. Komise bude případně spolupracovat s evropskými rozvojovými bankami s cílem zajistit, aby jejich finanční nástroje více odpovídaly potřebám a cílům energetické politiky EU ve třetích zemích.

Komise v souladu s tím uváže vytvoření databáze energetických projektů v partnerských zemích, které financuje EU, členské státy EU, EIB, EBRD a další subjekty.

Hlavní následná opatření:

- Začlenění „energetické bezpečnosti, přístupu k energii a udržitelnosti energetiky“ do

rámců EU pro vnější financování pro období po roce 2013.

- Prosazování sladění nástrojů evropských finančních institucí s prioritami vnější energetické politiky EU s cílem zlepšit zviditelnění a zvýšit dopad počínání EU ve třetích zemích.
- Vytvoření nástroje pro sdílení informací, který bude určen k shromažďování a poskytování příslušných údajů o energetických programech a projektech EU a členských států ve třetích zemích.

5. ZÁVĚR

Energetická politika EU je založena na třech cílech týkajících se zabezpečení dodávek, konkurenceschopnosti a udržitelnosti a u všech těchto cílů hraje zásadní úlohu vnější rozměr. Konzistentní a náležitě koordinovaná vnější energetická politika je nezbytně nutná rovněž pro dotvoření vnitřního trhu a dosažení hlavních politických cílů, včetně v oblasti mezinárodní spolupráce. Soudržná, dynamická a aktivní vnější energetická politika je nezbytná i k tomu, aby mohly EU a její členské státy zaujmout přední postavení v oblasti energetické geopolitiky, k účinnému prosazování zájmů EU a jednotlivých členských států v oblasti energetiky za hranicemi EU a k přispění ke konkurenceschopnosti evropského průmyslu.

Vnitřní trh EU s energií, důkladný právní rámec pro obchodování s energií, investice do energetiky a energetická bezpečnost, trh EU s uhlíkem se svým mezinárodním přesahem a financování EU určené na infrastrukturu, technologie, výzkum a vývoj poskytují EU mnoho silných stránek a vytvářejí potenciál pro partnerství přinášející prospěch EU, členským státům i partnerům EU.

K maximalizaci tohoto potenciálu a účinnějšímu prosazování zájmů EU a členských států na měnících se světových trzích s energií je v tomto sdělení navržena řada strategických opatření a cílů v souladu se zájmy Evropské unie. Tato opatření musí být plně koordinována se všemi členskými státy a rovněž být soudržná a měla by se pokud možno vzájemně podporovat s ostatními politikami EU v oblastech jako vnější vztahy, obchod, rozvoj, rozšíření, hospodářská soutěž, výzkum, inovace, životní prostředí a klima. Energetická partnerství by měla usilovat o doplňkovost a vazby, jež jsou vzájemně prospěšné pro energetickou politiku, a širší vztahy mezi Unií a příslušnými partnerskými zeměmi. Takovýto komplexní přístup zajistí, aby úsilí o lepší zabezpečení a udržitelnost dodávek energie do EU bylo v souladu s rozvojem politické a hospodářské spolupráce, která je založena na demokratických hodnotách a dodržování lidských práv a pokud možno je i zlepšuje. Tyto priority by se měly obdobně projevit v práci vysoké představitelky a Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) a zajistit, aby delegace EU ve strategických partnerských zemích hrály aktivní úlohu při jejich provádění.

Provedení těchto návrhů napomůže nejen splnění cílů energetické politiky EU. Může přispět rovněž k dosažení větší bezpečnosti, stability a prosperity na celé zeměkouli.

Komise Evropský parlament a Radu vyzývá, aby navrhovaný přístup schválily. Rovněž se těší na pokračující dialog se všemi zúčastněnými stranami k zajištění toho, aby se cíle vnější energetické politiky EU staly skutečností.